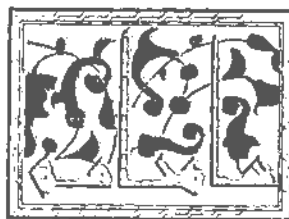

شاهنامه

کانون فردوسی
مرکز پژوهش‌های حماسه‌های ایرانی
وابسته به مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی

فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹-۴۱۶ق.

شاهنامه/ابوالقاسم فردوسی؛ به کوشش جلال خالقی مطلق. - تهران: مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۸۶.

۸ جلد. (انتشارات مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷ - (کانون فردوسی)

✽ پاورقی و فهارس

✽ مجلدات ۱ تا ۶، چاپ ۲ و مجلدات ۷ و ۸ چاپ اول، همکاران جلد ششم و هفتم به ترتیب: محمود امید سالار و ابوالفضل خطیبی.

✽ فهرست نویسی براساس فیبا

۱. شعر فارسی - سده ۴ق. الف. خالقی مطلق، جلال، ۱۳۱۶ - ، ویراستار ب. عنوان

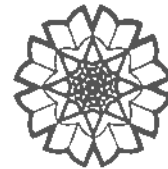
۸ فا ۱/۲۱

PIR4490

کتابخانه ملی ایران

م ۸۵-۴۶۷۵۸

محل نگهداری

نام کتاب: شاهنامه

سراینده: حکیم ابوالقاسم فردوسی

ناشر: مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی (مرکز پژوهشهای ایرانی و اسلامی).

حروف چینی، صفحه آرایی و نمونه خوانی: شهرزاد ولاتی - پژمان فیروزبخش

طراحی نشان کتاب: نادر مطلبی کاشانی - بهرام افشار - برگرفته از کتیبه آرایشی

دست نویس شاهنامه فلورانس مورخ ۱۴ق.

لیتوگرافی: بزرگمهر، چاپ: طلایه ۸۰، صحافی: سیدین.

چاپ اول: تهران ۱۳۸۶

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

شابک (دوره): ۹-۴۵-۷۰۲۵-۹۶۴

شابک (ج ۱): ۷-۴۶-۷۰۲۵-۹۶۴

✽ حقوق این چاپ در ایران که از طرف مصحح منحصرأ به مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی واگذار شده است از هر حیث محفوظ می باشد.

نشانی: تهران، نیاوران، کاشانک، صندوق پستی: ۱۹۵۷۵/۱۹۷، تلفن: ۲۲۲۹۷۶۲۶، فکس: ۲۲۲۹۷۶۶۲

پست الکترونیک: centre@cgie.org.ir

www.cgie.org.ir

فهرست مطالب دفتر یکم

یازده
سیزده

پیشگفتار
دستنویس های اساس تصحیح این دفتر

دیباجه

۴	گفتار اندر ستایش خرد
۵	گفتار اندر وصف آفرینش عالم
۷	گفتار اندر آفرینش مردم
۸	گفتار اندر آفرینش آفتاب و ماه
۹	گفتار اندر ستایش پیغمبر
۱۱	گفتار اندر فراهم آوردن شاهنامه
۱۲	گفتار اندر داستان ابو منصور دقیقی
۱۳	گفتار اندر داستان دوست مهربان
۱۴	گفتار اندر ستایش امیرك منصور
۱۵	گفتار اندر ستایش سلطان محمود

گیومرت

۲۱

پادشاهی گیومرت سی سال بود

هوشنگ

۲۹

پادشاهی هوشنگ چهل سال بود

۳۰

[گفتار اندر نهادن جشن سده]

طهمورت

۳۵

پادشاهی طهمورت سی سال بود

جمشید

۴۱

پادشاهی جمشید هفتصد سال بود

۴۵

گفتار اندر داستان مرداس

ضحاک

۵۵

پادشاهی ضحاک تازی هزار سال بود

۵۷

گفتار اندر خواب دیدن ضحاک

۶۲

گفتار اندر زادن آفریدون از مادر

- ۶۶ گفتار اندر داستان کاوه‌ی آهنگر با ضحاک نازی
۷۱ گفتار اندر رفتن آفریدون به جنگ ضحاک

فریدون

- ۸۹ پادشاهی فریدون پانصد سال بود
۱۰۳ گفتار اندر آزمون کردن شاه آفریدون پسران را به ناشناس
۱۰۶ گفتار اندر بخش کردن آفریدون جهان را بر پسران
۱۱۶ گفتار اندر نامه فرستادن شاه فریدون به سلم و تور
۱۲۵ گفتار اندر زادن منوچهر از مادر
۱۳۶ گفتار اندر آمدن سلم و تور به جنگ آفریدون
۱۴۳ گفتار اندر نامه فرستادن منوچهر بنزدیک شاه آفریدون
۱۵۳ گفتار اندر نامه نوشتن منوچهر بنزدیک شاه آفریدون

منوچهر

- ۱۶۱ پادشاهی منوچهر صد و بیست سال بود
۱۶۴ گفتار اندر داستان سام نریمان و زادن زال
۱۶۸ گفتار اندر خواب دیدن سام نریمان
۲۰۵ گفتار اندر نامه نبشتن زال بنزدیک سام
۲۲۱ گفتار اندر آگاهی یافتن شاه منوچهر از پیوند گرفتن زال با دختر مهرباب
۲۲۶ گفتار اندر آگاهی یافتن سام نریمان از آمدن پسرش زال
۲۳۱ گفتار اندر نامه فرستادن سام نریمان بنزدیک شاه منوچهر
۲۴۴ گفتار اندر آگاهی یافتن شاه منوچهر از آمدن زال
۲۴۷ گفتار اندر سخن پرسیدن موبدان از زال

۲۶۵	گفتار اندر زادن رستم از مادر به فیروزی
۲۷۰	گفتار اندر آمدن سام نریمان از گرگساران بنزدیک رستم
۲۷۵	گفتار اندر اندر ز کردن منوچهر نوذر را
۲۷۵	[کشتن رستم زال پیل سپید را]
۲۷۷	[رفتن رستم به کوه سپند به خون خواستن نریمان]

نوذر

۲۸۵	پادشاهی نوذر هفت سال بود
۲۸۹	گفتار اندر آگاهی یافتن پیشنگ از مرگ منوچهر
۲۹۳	گفتار اندر آمدن افراسیاب به ایران زمین به جنگ نوذر
۳۰۹	گفتار اندر داستان شماساس
۳۱۶	گفتار اندر پادشاهی افراسیاب اندر ایران زمین

زَوطِهماسپ

۳۲۷	پادشاهی زَوطِهماسپ پنج سال بود
۳۲۹	گفتار اندر آگاهی یافتن افراسیاب از مرگ زَوطِهماسپ
۳۲۹	[پادشاهی کرشاسپ زَونه سال بود]
۳۳۹	[رفتن رستم به البرز کوه بطلب کیقباد و آوردن او را]

کیقباد

۳۴۵	پادشاهی کیقباد صد سال بود
-----	---------------------------

فهرست ها

۳۶۳

۳۷۱

فهرست نام کسان

فهرست نام جای ها

www.ketab.ir

پیشگفتار

سپاس بیکران به درگاه خداوند بزرگ و یکتا که توفیق داد تا سرانجام این کتاب گرانمایه که پیرایش آن سالیان بس درازی زمان برده است، در ایران در دسترس خواستاران آن قرار گیرد.

درباره معرفی و ارزیابی و گزینش دستنویس های کتاب و شیوه پیرایش آن، نگارنده پیش از این در جاهای دیگر فراوان سخن داشته است. همچنین بزودی همراه انتشار یادداشت های شاننامه در ایران که در چهار بخش تهیه گردیده است، گنیده ای از آن مطالب در دسترس علاقمندان گذاشته خواهد شد.

در کار انتشار این کتاب، ادب دوستان بسیاری در ایران و کشورهای دیگر پشتیبان این ناچیز بوده اند که ذکر نام همه آنها در این زمینه نمی گنجد، ولی پیش از این در فرصت های دیگر از ادای این وظیفه غفلت شده است و از این روانام شریف آنها کسایش معروف کسانی که با سرگذشت این تصحیح آشنایی دارند است. در اینجا تنها به ذکر نام دو تن از همکاران، استادان آقایان دکتر محسود امیدسالار و آقای ابوالفضل خطیبی که به ترتیب در پیرایش دفترهای ششم و هفتم با نگارنده همکاری داشته اند بنبذه کرده و از صرف وقت و بذل دقت این عزیزان سپاسگزارم.

در نمونه چینی و نمونه خوانی این کتاب چند تن شرکت داشته اند که در اینجا به نمایندگی همه آنها از بانو شرزاد ولانی که کار نمونه چینی دفترهای ششم، هفتم و هشتم را با دلوژی و سلیقه و کاردانی به پایان برده اند، آقای علی بهرامیان و آقای پرشان فیروزبخش که به ترتیب نمونه خوانی دفتر پنجم و نمونه خوانی دفترهای ششم، هفتم و هشتم را با دقت و دلبستگی و آگاهی انجام داده اند صمیمانه سپاسگزارم.

انتشار این تصحیح را در ایران یکسره مدیون ریاست محترم مرکز دایرة المعارف بزرگ اسلامی، جناب آقای کاظم موسوی بخوردی هستم که پذیرش این تصحیح در جزو انتشارات دایرة المعارف از حسن نظر و موافقت ایشان برخوردار گردید. در اینجا اقتان قلبی خود را از ایشان صمیمانه ابراز می دارم و تردیدی ندارم که همکاران من و همه دوستداران این کتاب از جملہ در این سپاس با نگارنده هم سخن اند. همچنین سپاسگزارم از یاری ها و پشتیبانی های استادان گرامی آقای دکتر صادق سجادی، آقای عنایت الله مجیدی و آقای علی میرانصاری.

جلال خالقی مطلق

تهران، اردیبهشت ماه ۱۳۸۶

www.ketab.ir

دستنویس های اساس تصحیح این دفتر

الف - دستنویس های اصلی

- ۱ - ف دستنویس کتابخانه ملی فلورانس، به نشان Ms. Cl. III. 24 (G.F.3)، مورخ ۶۱۴ / ۱۲۱۷
- ۲ - ل دستنویس کتابخانه بریتانیا درلندن، به نشان Add. 21. 103، مورخ ۶۷۵ / ۱۲۷۶
- ۳ - س دستنویس کتابخانه طویقاپوسرای در استانبول، به نشان H. 1479، مورخ ۷۳۱ / ۱۳۳۰
- ۴ - لن دستنویس کتابخانه عمومی دولتی لنینگراد، به نشان کاتالک فرن، شماره ۳۱۶ - ۳۱۷، مورخ ۷۳۳ / ۱۳۳۳
- ۵ - ق دستنویس دارالکتب قاهره، به نشان ۶۰۰۶ س، مورخ ۷۴۱ / ۱۳۴۱
- ۶ - ق^۲ دستنویس دارالکتب قاهره، به نشان ۷۳ تاریخ فارسی، مورخ ۷۹۶ / ۱۳۹۴
- ۷ - لی دستنویس کتابخانه دانشگاه لیدن، به نشان Or. 494، مورخ ۸۴۰ / ۱۴۳۷
- ۸ - پ دستنویس کتابخانه ملی پاریس، به نشان Suppl. Pers. 493، مورخ ۸۴۴ / ۱۴۴۱
- ۹ - و دستنویس کتابخانه پاپ در واتیکان، به نشان Ms. Pers. 118، مورخ ۸۴۸ / ۱۴۴۴
- ۱۰ - آ دستنویس کتابخانه دانشگاه اکسفورد، به نشان Ms. Pers. C. 4، مورخ ۸۵۲ / ۱۴۴۸
- ۱۱ - ل^۲ دستنویس کتابخانه بریتانیا در لندن، به نشان Add. 18 188، مورخ ۸۹۱ / ۱۴۸۶
- ۱۲ - ب دستنویس کتابخانه دولتی برلین، به نشان Or. 2° 4255، مورخ ۸۹۴ / ۱۴۸۹

ب - دستنویس های غیر اصلی

- ۱ - ل^۲ دستنویس کتابخانه بریتانیا در لندن، به نشان Or. 1403، مورخ ۸۴۱ / ۱۴۳۸

- ۲ - لن^۲ دستنویس انستیتوی خاورشناسی فرهنگستان علوم شوروی درلنینگراد، به نشان S. 1654، مورخ ۸۴۹ / ۱۴۴۵
- ۳ - س^۲ دستنویس کتابخانه طویقاپوسرای، در استانبول، به نشان H. 1510، مورخ ۹۰۳ / ۱۴۹۸
- ۴ - بنداری ترجمه شاهنامه به عربی از فتح بن علی بنداری اصفهانی، میان ۶۲۰ - ۶۲۱ / ۱۲۲۳ - ۱۲۲۴، به کوشش عبدالوهاب عزام، چاپ دوم، تهران ۱۹۷۰

برخی از نشانه‌های دیگر

- (!) در جلوی هر واژه یا بیتی که آید، نشان آن است که آن واژه یا بیت مشکوک یا نامفهوم یا فاسد است
- (؟) گویا ضبط درست نیست، ولی شاید هم درست و یا راهبر به صورت درست باشد
- [] در متن هر بیتی که به گمان مصحح بر آن ظن الحاقی بودن میرود و یا در جای خود نیست، در چنگک دو گوشه نشانده شده است
- < > هر حرف یا واژه‌ای که در پی نویس ها در جلوی نشانه دستنویسی در چنگک يك گوشه آید، نشان آن است که آن حرف یا واژه در آن دستنویس نیست و یا افتاده است
- = برابر است با
- آ لت یکم بیت
- ب لت دوم بیت
- پ پی نویس (اگر شماره پیش از این حرف آید شماره بیت است و اگر پس از آن آید شماره پی نویس است.
- مثال: ۱۲پ، یعنی پی نویس بیت ۱۲، ولی: ۱۲پ، یعنی پی نویس شماره ۱۲)

متن ← نگاه کنید به: متن در شماره سپسین

← نگاه کنید به، نشانه برگشت

→ نشانه گشتگی ضبطی از ضبط دیگر